

1. Wprowadzenie	13
1.1 Termin <i>antropologia teologiczna</i>	13
1.1.1. Trzy możliwości rozumienia	14
1.1.2. Która jest właściwa?	14
1.1.3. Połączenie teologii i antropologii	15
1.2. Miejsce połączenia antropologii i teologii	16
1.2.1. Od antropologii do teologii	16
1.2.2. Od teologii do antropologii	17
1.3. Wieloznaczność związku między antropologią i teologią	18
1.3.1. Układ pozytywny	18
1.3.2. Układ pozytywno-negatywny	19
1.3.3. Układ negatywny	20
1.3.4. Problem wyboru układu	22
1.4. Uzasadnienie przedmiotu <i>antropologia teologiczna</i> . .	23
1.4.1. Powstanie antropologii filozoficznej	23
1.4.2. Nauka o człowieku w tradycyjnej dogmatyce .	24
1.4.3. Składnik antropologiczny w dogmatyce . . .	25
1.4.4. Pytanie o chrześcijański obraz człowieka . . .	26
1.4.5. Obrazy przewodnie dla konkretnych sytuacji ży-	
ciowych	27
1.4.6. Cały człowiek i jego zbawienie w Bogu . . .	28
1.5. Miejsce antropologii teologicznej w dogmatyce . . .	30
1.5.1. Antropologia fundamentalnoteologiczna i dogma-	
tyczna	31
1.5.2. Umieszczenie w obrębie dogmatyki	32
1.6. Konieczne rozstrzygnięcia	34
1.6.1. Podejście	34
1.6.1.1. Określenie celu	34
1.6.1.2. Umieszczenie według nauki o stworze-	
niu	35
1.6.2. Właściwa metoda	35
1.6.2.1. Historycznie — systematycznie	36

1.6.2.2. Podobieństwo do Boga jako biblijny symbol wyjściowy	37
1.6.3. Budowa	38
2. Powołanie człowieka na obraz Boga w wypowiedziach Pisma Świętego	41
2.1. Podobieństwo człowieka do Boga	42
2.1.1. Każdy człowiek jest stworzony jako obraz Boga	42
2.1.2. Nowy człowiek według obrazu Boga	43
2.1.3. Jezus Chrystus, właściwy obraz Boga	43
2.1.3.1. Podobieństwo Chrystusa do Boga jako zbawienie	44
2.1.3.2. Dopełnienie stworzenia w podobieństwie Chrystusa do Boga	45
2.1.4. Podobieństwo do Boga przeznaczeniem człowieka jako stworzenia	47
2.1.4.1. Działalność człowieka jako obraz Boga	47
2.1.4.2. Odpoczynek człowieka jako obraz Boga	49
2.2. Wzniosłość podobieństwa do Boga i słabość stworzenia	51
2.2.1. Nieporadne, przemijające, ulegające pokusom stworzenie	52
2.2.2. Małość i wywyższenie człowieka	53
2.2.2.1. Mądrość Syracha 17,1-10	54
2.2.2.2. Psalm 8	55
2.2.2.3. Uniżenie i wywyższenie Syna Bożego	55
2.2.3. Wielość, rozdwojenie i przeciwieństwo. Człowiek jako ciało, dusza i duch	56
2.2.3.1. Ciało, dusza i duch w Starym Testamencie	57
2.2.3.2. Ciało, dusza i duch w Nowym Testamencie	59
2.3. Działanie Jezusa jako droga do zbawienia całego człowieka	64
2.3.1. Działanie Królestwa Bożego	65
2.3.1.1. Gromadzenie wszystkich w Królestwie Bożym	66
2.3.1.2. Zwrócenie się ku „bliźniemu”	68
2.3.2. Praktyka naśladowania	69
2.3.2.1. Od dawnego do nowego człowieka	70
2.3.2.2. Naśladowanie i uczestnictwo w krzyżu i zmartwychwstaniu	72
2.3.2.3. Naśladowanie miłości Chrystusa	76

3. Interpretacja przeznaczenia człowieka na obraz Boga w historii teologii	81
3.1. Teologia podobieństwa do Boga u Ojców Kościoła	81
3.1.1. Rozróżnienie między obrazem i podobieństwem	83
3.1.1.1. Interpretacja w teologii zbawienia (Ireneusz z Lyonu)	83
3.1.1.2. Interpretacja aleksandryczyków w antropologii zbawienia	85
3.1.1.3. Pominięcie rozróżnienia u Ojców łacińskich	86
3.1.1.4. Linia rozwoju rozróżnienia	88
3.1.2. Ciało, dusza i duch	89
3.1.2.1. Jednoczenie duszy i ciała przez ducha Boga	89
3.1.2.2. Nadrzędność duszy wobec ciała	91
3.1.2.3. Synteza Augustyna	93
3.1.3. Człowiek i świat	95
3.1.3.1. Pozycja człowieka w świecie jako panującego	96
3.1.3.2. Środkowa pozycja człowieka w świecie	97
3.1.4. Pojedynczy człowiek i wspólnota	100
3.1.4.1. Jedna, wspólna wszystkim natura ludzka	101
3.1.4.2. Mężczyzna i kobieta	102
3.1.5. Życie i umieranie	104
3.1.5.1. Uprzedzanie rozłączenia się ciała i duszy	105
3.1.5.2. Doświadczenie czasu jako duchowe umieranie	106
3.1.6. Zasadniczy temat antropologii patrystycznej	107
3.2. Nowe akcenty antropologiczne w teologii średniowiecza	108
3.2.1. Zróżnicowanie pojęciowe podobieństwa do Boga	108
3.2.1.1. Ustalenie pojęcia obrazu jako obraz Trójcy	109
3.2.1.2. Rozróżnienie między obrazem i podobieństwem	111
3.2.2. Samorealizacja duszy w wolności	112
3.2.2.1. Anzelm z Cantenbury: prymat woli	113
3.2.2.2. Tomasz z Akwinu: prymat poznania	115
3.2.2.3. Bonawentura: prymat uczucia (<i>affectus</i>)	116
3.2.2.4. Porównanie koncepcji	117
3.2.3. Człowiek jako jedność ciała i duszy	117

3.2.3.1.	Dusza duchowa jako zasada formy ciała	118
3.2.3.2.	Wielopostaciowość człowieka	121
3.2.3.3.	Jedność w początku (Mistrz Eckhart)	123
3.2.3.4.	Wielorakość jako obraz Boga (Mikołaj z Kuzy)	125
3.3.	Antropologie teologiczne czasów nowożytnych	129
3.3.1.	Od obrazu Boga do słowa Boga	130
3.3.1.1.	Człowiek wobec słowa Boga (Marcin Luter)	131
3.3.1.2.	Oparta na słowie wykładnia podobieństwa do Boga	133
3.3.2.	Podmiotowość człowieka jako obraz Boga	135
3.3.2.1.	Poszczególny człowiek jako obraz boskiej idei (Franz A. Staudenmaier)	135
3.3.2.2.	Bycie-podmiotem człowieka jako „szyfr” Boga (Karl Rahner)	137
3.3.3.	Człowiek jako osoba w dialogu z Bogiem	139
3.3.3.1.	Podobieństwo do Boga jako odpowiedniość	141
3.3.3.2.	Relacja z bliźnimi jako miejsce relacji z Bogiem	144
3.3.3.3.	Pośrednictwo chrystologii	147
3.3.3.4.	Krytyczna relatywizacja	150
3.3.4.	Nauka Drugiego Soboru Watykańskiego o człowieku	152
3.3.4.1.	Założenie metodyczne	153
3.3.4.2.	Godność osoby ludzkiej	154
3.3.4.3.	Prawa człowieka jako norma porządku społecznego	156
3.3.4.4.	Teologiczne znaczenie pracy ludzkiej	159
3.3.4.5.	Miejsce nauki Soboru w historii antropologii teologicznej	161
3.4.	Systematyczny przegląd rozwoju historycznego antropologii teologicznej	163
3.4.1.	Systematyczne spojrzenie na historię	163
3.4.2.	Obecny stan zagadnień	163
4.	Antropologia teologiczna w sytuacji pluralizmu	171
4.1.	Główne pojęcia antropologiczne i teologiczne	172
4.1.1.	Sytuacja antropologiczna pluralizmu	172
4.1.1.1.	Pojęcie <i>pluralizm</i>	172
4.1.1.2.	<i>Sytuacja</i> w rozumieniu antropologicznym	174

4.1.1.3. Pluralizm jako sytuacja ludzka	175
4.1.1.4. Pluralistycznie określony człowiek jako cały	178
4.1.2. Bóg jako zbawienie pluralistycznie usytuowanego człowieka	181
4.1.2.1. Bóg jedyny i jego panowanie	181
4.1.2.2. Panowanie i chwała — słuchanie i oglą- danie	184
4.1.2.3. Udzielający się nieskończony Bóg	186
4.2. Aspekty teologiczne człowieka	188
4.2.1. Stworzonosc	189
4.2.1.1. Współtworzony	190
4.2.1.2. Stający się w przestrzeni i w czasie	193
4.2.1.3. Przemijający i śmiertelny	195
4.2.2. Grzesznosc	197
4.2.2.1. Odmowa stawania się obrazem Boga	200
4.2.2.2. Wzajemne oddziaływanie współtworzeń („grzech dziedziczny”)	203
4.2.3. Chrystokształtnosc	204
4.2.3.1. Jezus Chrystus — człowiek doskonały	205
4.2.3.2. Chrystokształtnosc jako cel i droga	207
4.2.3.3. Stawanie się człowiekiem i stawanie się chrześcijaninem	209
4.2.3.4. Kościół jako praktyczny model plurali- stycznej ludzkości	212
Wykaz skrótów	217
Indeks	219
Bibliografia	225